

A videómegosztóplatform-paradoxon,

avagy az új európai szabályok alkalmazhatósága a globalizáció és az eltérő tagállami implementáció keresztmetszetében

SORBÁN KINGA*

1. Problémafelvetés

Az európai audiovizuális szabályozás sarokkövének számító AVMS irányelv¹ 2018 végén átesett meglehetősen időszerű megújulásán. Egy olyan dinamikusan változó szektorban, mint az infokommunikációs, elengedhetetlen a szabályok meghatározott időközönkénti – lehetőleg folyamatos – korszerűsítése. A nyolc-tíz vagy akár öt éves szabályok már nemcsak egyszerűen elavultnak számítanak, hanem hátráltatják az ágazatban folyó versenyt is, a szabályozásból fakadó korlátok pedig visszavethetik az új üzleti modellek bevezetését igénylő innovációt. A 2010-ben életre hívott európai audiovizuális szabályozási keretrendszer felülvizsgálata már igencsak szükségzerű volt – a széles sávú internet tömeges elterjedése, a nagy tárhely-kapacitású informatikai eszközök széles rétegek számára való elérhetősége és megfizethetősége számos olyan újfajta online szolgáltatás megjelenését és kiterjedt használatát eredményezte, amely nem volt beszorítható a meglévő közös szabályok keretei közé. A statisztikák szerint a Facebook már 2012-ben több mint 1 milliárd aktív felhasználóval rendelkezett,² a YouTube 2017-ben havi 1,5 milliárd nézőről számolt be.³

Az audiovizuális tartalmak feltöltését és megtekintését lehetővé tévő platformok átalakították a fogyasztási szokásokat – a televízió már nem egyeduralkodó. A brit médiahatóság, az Ofcom jelentése szerint a fiatal (16 és 34 éves kor közötti) felnőttek már több online audiovizuális tartalmat fogyasztanak, mint hagyományosan sugárzott tartalmat, az online audiovizuális

* Tudományos segédmunkatárs, Nemzeti Közszolgálati Egyetem. E-mail: sorban.kinga@uni-nke.hu

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1808 irányelve (2018. november 14.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv) a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról.

² J. CLEMENT: Number of Monthly Active Facebook Users Worldwide as of 2nd Quarter 2019 (in Millions). *Statista*, 2019. augusztus 9., <https://www.statista.com/statistics/264810/number-of-monthly-active-facebook-users-worldwide>

³ John SHINAL: YouTube Claims 1.5 Billion Monthly Users as it Races to Boost Video-Ad Business. *CNBC*, 2017. június 22., <https://www.cnn.com/2017/06/22/youtube-claims-1-point-5-billion-monthly-users.html>

bevételek pedig 25%-kal emelkedtek 2017-ben az előző évhez viszonyítva.⁴ A nyugat-európai internetezők 93%-a legalább egy videót megnéz havonta, a közép- és kelet-európai internetezők 91,3%-a használ valamilyen videómegosztóplatform-szolgáltatást.⁵ A magyar statisztikákat vizsgálva hasonló trendet figyelhetünk meg: a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság lakossági internethasználatról készített felmérése szerint a magyar internetező fogyasztók a hagyományos médiumokhoz, köztük a televízióhoz képest előnyben részesítik a világhálót, ha szórakozásról, tájékozódásról vagy kapcsolattartásról van szó.⁶ A vizsgált csoport 96%-a heti rendszerességgel használta valamilyen közösségimédia-szolgáltatást, az internetezők közül pedig szinte mindenki fogyasztott valamilyen online audiovizuális tartalmat.

Az új lehetőségek és a tartalomkínálat bővülésével párhuzamosan nagyobb hangsúly helyeződött az internet árnyoldalára is, az online közeg által biztosított látszólagos anonimitást⁷ kihasználva exponenciálisan növekedett a káros, sőt a kimondottan bűncselekményt megvalósító tartalmak száma,⁸ és a felhasználók is gyakrabban élnek át sérelmes helyzeteket az interneten.⁹ A tapasztalatok viszont egyelőre azt mutatják, hogy a platformok nem vagy csak lassan és vonakodva képesek reagálni a felmerülő problémákra. Bizonyos esetekben túlszabályozónak bizonyulnak, és látszólag indokolatlanul moderálnak tartalmakat, például blokkolják a történelemtanárok Adolf Hitlerrel készült oktatási célú videóit,¹⁰ viszont a terrorista csoportok lefejezésekről készült videóit hetek múlva is az interneten keringenek.¹¹

A terrortámadások és a gyűlöletkeltés mellett több más területen is repedések vannak a platformok működésének falán. Napjaink egyik jelentős vitákat generáló problémája a hamis hírek, valamint a félretájékoztatás terjedésének kérdésköre, amely a demokratikus értékek védelme mellett a szólásszabadság határaival kapcsolatban is vet fel jelenleg még nyitva álló kérdéseket.

⁴ Media Nations: UK 2018 report, *Ofcom*. https://www.ofcom.org.uk/__data/assets/pdf_file/0014/116006/media-nations-2018-uk.pdf, 24.

⁵ Gilles FONTAINE – Christian GRECE – Marta JIMENEZ PUMARES: *Online Video Sharing: Offerings, Audiences, Economic Aspects*. Strasbourg, European Audiovisual Observatory, 2018. 29.

⁶ NMHH: Lakossági internethasználat 2018, http://nmhh.hu/cikk/202179/Lakossagi_internethasznalat_2018.

⁷ KLEIN Tamás: Az online diskurzusok egyes szabályozási kérdései. In: KLEIN Tamás (szerk.): *Tanulmányok a technológia- és cyberjog néhány aktuális kérdéséről*. Budapest, Médiatudományi Intézet, 2018. 18.

⁸ Michael H. KELLER – Gabriel J. X. DANCE: The Internet is Overrun With Images of Child Sexual Abuse. What Went Wrong? *The New York Times*, 2019. szeptember 28., <https://www.nytimes.com/interactive/2019/09/28/us/child-sex-abuse.html>

⁹ Internet Users' Experience of Harm Online 2019. *Ofcom*, 2019. május 30., <https://www.ofcom.org.uk/research-and-data/internet-and-on-demand-research/internet-use-and-attitudes/internet-users-experience-of-harm-online-2019>

¹⁰ Jim WATSON: YouTube Blocks History Teachers Uploading Archive Videos of Hitler. *The Guardian*, 2019. június 6., <https://www.theguardian.com/technology/2019/jun/06/youtube-blocks-history-teachers-uploading-archive-videos-of-hitler>

¹¹ Rita KATZ: How Terrorists Slip Beheading Videos Past YouTube's Censors. *Vice*, 2017. május 26., https://www.vice.com/en_us/article/xyepmw/how-terrorists-slip-beheading-videos-past-youtubes-censors

A 2016-os amerikai elnökválasztási kampány során¹² és a brexitről szóló népszavazás alkalmával¹³ is látható volt (noha empirikusan nem bizonyítható egyértelműen), hogy a közösségi média komoly véleményformáló erőt képvisel, annak híre pedig, hogy a közösségi média általi manipuláció történt, nemcsak a választások demokratikusságát fenyegető veszély, hanem az embereknek a demokratikus választások intézményébe vetett hitét is kedvezőtlen irányba befolyásolja, vagyis általában véve csökkenti a társadalmi berendezkedésünk helyességébe vetett bizalmat. A félretájékoztató sajtós típusai a gyógyhatású készítményekkel kapcsolatos félretájékoztatók, az átludományos hírek, valamint a különböző összeesküvés-elméletek (konteók). Noha a józan gondolkodó számára nehéz meglátni a laposföld-elmélet mögötti racionalitást, az oltásellenesség vagy a homeopátia rákos megbetegedéseket gyógyító hatásának hangsúlyozása emberléteket is követelhet.¹⁴ A nagy platformok, például a Facebook, növekvő szigorral lépnek fel az ilyen jellegű tartalmakkal szemben, noha ezek többnyire nem valósítanak meg bűncselekményt, és nem nevezhetők például a kiskorúak számára ártalmasnak, ami egyébként az európai jogi instrumentumok szerint indokolná a terjesztésük korlátozását.¹⁵

A kialakult helyzetben az államok a klasszikus eszközt, a szabályozást sürgetik, mert a jogban látják a problémák megoldásának kulcsát. A platformok, mint a szabályozás alanyai, többnyire tiltakoznak a számukra terheesebb kötelezettségek ellen. Erősebbek lettek azok a hangok, amelyek eltörölnék, vagy legalábbis jelentősen módosítanának a platformok immunitásán, illetve a felelősségének kizárásán alapuló szabályozás rendszerén.¹⁶ Amint a felelősség kérdése napirendre került, egyes platformok maguk kezdték el sürgetni a szabályozást.¹⁷ A Facebook például a káros tartalmak, a választások integritása, az adatvédelem, illetve az adathordozhatóság területein tart szükségesnek szabályozást.¹⁸ Ugyanakkor a társaság a szabályozásra egyfajta globális keretrendszerként tekint, amelyet egységesen meghatározott előírások és standardok mentén maguk a platformok töltetnek ki tartalommal.

Bár az internet globális szabályozásának gondolata időről időre felbukkan, a jelen viszonyok között a nemzetállami szuverenitás részleges feladása nélkül nem tűnik megvalósítható

¹² Hunt ALLCOTT – Matthew GENTZKOW: Social Media and Fake News in the 2016 Election. 31(2) *Journal of Economic Perspectives* (2017).

¹³ Vyacheslav POLONSKI: *Impact of Social Media on the Outcome of the EU Referendum* (2016) <https://www.referendumanalysis.eu/eu-referendum-analysis-2016/section-7-social-media/impact-of-social-media-on-the-outcome-of-the-eu-referendum>

¹⁴ Julia Carrie WONG: How Facebook and YouTube Help Spread Anti-Vaxxer Propaganda. *The Guardian*, 2019. február 1., <https://www.theguardian.com/media/2019/feb/01/facebook-youtube-anti-vaccination-misinformation-social-media>

¹⁵ Olivia SOLON: Facebook's Plan to Kill Dangerous Fake News is Ambitious – and Perhaps Impossible. *The Guardian*, 2018. július 20., <https://www.theguardian.com/technology/2018/jul/19/facebook-fake-news-violence-moderation-plan>

¹⁶ Paul BLUMENTHAL: The One Law That's The Cause of Everything Good and Terrible about the Internet. *HuffPost*, 2018. augusztus 6., https://www.huffpost.com/entry/online-harassment-section-230_n_5b4f5ccl1e4b0de86f488df86

¹⁷ Mark Zuckerberg Calls for Stronger Regulation of Internet. *The Guardian*, 2019. március 30., <https://www.theguardian.com/technology/2019/mar/30/mark-zuckerberg-calls-for-stronger-regulation-of-internet>

¹⁸ Mark ZUCKERBERG: Four Ideas to Regulate the Internet. *Facebook Newsroom*, 2019. március 30., <https://newsroom.fb.com/news/2019/03/four-ideas-regulate-internet>

koncepciónak egy világszinten érvényesülő normarendszer létrehozása. A Facebook a szabályozási keret igénye mellett részben privatizálná az igazságszolgáltatási tevékenységet is, mivel a tartalommal kapcsolatos döntéseinek felülvizsgálatát már egy – saját kezdeményezésére felállított – fórumra bízna.¹⁹ Egy ilyen szupranacionális, államoktól független szerv létrehozása komoly aggályokat vet fel, és alapjaiban teszi megkérdőjelezhetővé azt, amit a jogrendszerekről tanítanak az egyetemeken.

Noha elméletben a Facebook által felállítandó Oversight Board a működése során nem helyezkedne a nemzetállamok fölé, nem ír felül jogszabályokat, és nem is helyi jogszabályok betartására törekszik,²⁰ gyakorlati szempontból ez az ígélet meglehetősen megvalósíthatatlannak tűnik. Ha a független „Facebook-bíróság” nem kíván szembehelyezkedni a világ egyetlen országának egyetlen jogszabályával sem, komoly kérdés, hogy megtalálja-e azt a közös nevezőt, amely nem csupán túlzottan általános, gyakorlatilag alapelvi szinten megfogalmazott szabályok halmaza, és amelynek alapján képes lesz a hatékony fellépésre.

A videómegosztókat furcsa kettősség jellemzi, amely megjelenik mind a platformszolgáltató–fogasztó, mind az uniós–tagállami szabályozási viszonyában. Talán nem túlzás platformparadoxonnak nevezni, hiszen mindkét esetben a kitűzött célt egy annak látszólag ellentmondó intézkedéssel érik el. A platformok azzal kívánják globálissá tenni a szolgáltatásukat, hogy egyre inkább lokálissá válnak, egyre inkább kielégítik a helyi igényeket, a szabályozók pedig – legalábbis Európában – uniós szintű szabályozást sürgetnek, mindezt úgy, hogy tiszteletben akarják tartani a tagállami sajátosságokat.

A felhasználók által előállított tartalmakra és a megosztásokra épített szolgáltatások esetében előfordulnak hamar szinte globális népszerűséget elérő, úgynevezett virális tartalmak, amit az is jelez, hogy vannak a popkultúrának olyan alkotásai – koreai popsztárok és beszélő rókák –, amelyek képesek a világ minden pontján megragadni különböző hátterű, eltérő ízlésű emberek figyelmét. A felhasználói panaszok viszont a kultúrák diverzitására mutatnak rá: lehetséges, hogy az egyik országban bizonyos (például a meztelenséget ábrázoló) tartalmak szigorú megítélés alá esnek, más tartalmak viszont nem váltanak ki tömeges felhasználói reakciókat. A nagy platformok estében a globális szolgáltatásnyújtás és a brandépítés az üzletpolitika szerves része, bizonyos tevékenységfajtákat azonban kifejezetten a lokalizáltság jellemez. Egyes platformok például a felhasználó IP-címének megfelelő ország nyelvén jelennek meg, más platformok a felhasználónak tett ajánlások listázásakor figyelembe veszik, hogy a felhasználó tartózkodási helyén mely tartalmak számítanak népszerűnek (*trending content*).

Ez a kettősség a szabályozásban is jelen van, hiszen míg az európai és egyes tagállami jogalkotók a konvergencia, a belső piac és a határokon átnyúló szolgáltatás címszavait hangoztatva harmonizált szabályozást hirdetnek, addig a nemzeti értékek és érdekek érvényesíthetőségének fenntartása továbbra is az AVMS irányelv alkalmazásának egyik központi témája. A nemzeti sajátosságokra és a kulturális különbségekre az európai szabályozás figyelemmel van: a 2018-as AVMS irányelv továbbra is lehetőséget biztosít arra, hogy a tagállamok részletesebb vagy szigo-

¹⁹ Brent HARRIS: Global Feedback and Input on the Facebook Oversight Board for Content Decisions. *Facebook Newsroom*, 2019. június 27., <https://newsroom.fb.com/news/2019/06/global-feedback-on-oversight-board/>

²⁰ Facebook Oversight Board Charter, https://fbnewsroomus.files.wordpress.com/2019/09/oversight_board_charter.pdf

rúbb szabályokat fogalmazzanak meg az irányelv által összehangolt területeken, így a videó-megosztókra vonatkozó szabályok esetében is. Ezen túlmenően az irányelv a videó-megosztó platformokra vonatkozó részletszabályokat kimondottan úgy állapította meg, hogy tág teret engedjenek a tagállami értelmezésnek (így a videó-megosztóplatform-szolgáltatás fogalmi elemeinek értelmezésében és a platformokra vonatkozó kötelezettségek meghatározásában is nagy szabadságot biztosít).

Ha a tagállamok élnek az eltérő szabályozás lehetőségével, akkor nem alakul ki egységes európai szabályozás, viszont a kialakított normarendszer alkalmas lesz arra, hogy idomuljon a tagállami sajátosságokhoz. Kérdés, hogy a szabályozás eltéréseinek milyen hatásuk lehet a videó-megosztók ökoszisztémájára, hiszen a videó-megosztó platformok rendszerint olyan szolgáltatások, amelyek a nyílt interneten, *over-the-top* (OTT) alapon vannak jelen, és minden tagállamban ugyanúgy elérhetők, a fogyasztó pedig esetleg a doménnev alapján tudja megállapítani, hogy az általa meglátogatott weboldal mely országban honos.²¹ Így azonban előfordulhat, hogy egy felhasználó által használt ötféle szolgáltatásra öt különböző szabályrendszert kell alkalmazni, ami nem biztosít kellő átláthatóságot, és kedvezőtlen irányba befolyásolhatja a jogérvényesítés sikerét.

A nemzetközi környezetben nem elegendő csupán a területet szabályozó normákat megalkotni – ha az elkészült szabályok a gyakorlatban alkalmazhatatlanok, akkor a teljes rendszer olyan diszkrépanciában szenved majd, amely ellehetetleníti a hatékony jogalkalmazást. Mivel az AVMS irányelv új szabályait a legtöbb tagállam még nem ültette át – az erre nyitva álló határidő 2020. szeptember 19. –, egyelőre a gyakorlati érvényesülésről sem lehet következtetéseket levonni. Az azonban bizonyos, hogy a szabályok megalkotásakor különös körültekintéssel, a nemzetközi tendenciákra figyelemmel kell eljárni, ugyanis mind a fogyasztó, mind a jogalkalmazó érdekeit az szolgálja leginkább, ha a nemzeti és az EU-s szabályok olyan organikus rendszert alkotnak, amely előmozdítja a jogérvényesítést, nem pedig hátráltatja.

Jelen tanulmány a videó-megosztókra vonatkozó új rendelkezések ismertetésén túlmenően a gyakorlati alkalmazhatóság feltételeire és esetleges buktatóira igyekszik felhívni a figyelmet.

2. Mit vár el az EU a videó-megosztóktól?

A 2018-as AVMS irányelv a videó-megosztókra elsősorban a felhasználók tájékoztatását előmozdító, illetve *ex post* tartalomszabályozási, lényegében panaszkezelési kötelezettségeket telepít. Tehát a platformok továbbra sem kötelesek előzetesen szűrni vagy moderálni a szolgáltatásukba kerülő tartalmakat. Az AVMS irányelv új szabályai így összhangban maradnak az Eker. irányelv²² tárhelyszolgáltatókra vonatkozó rendelkezéseivel, amely e szolgáltatók felelősség alóli mentesülését arra az esetre biztosítja, ha nincsen tudomásuk a tartalmak jogsértő jellegéről.

²¹ Gyakran pedig ez sem ad támpontot, hiszen vannak olyan általános *top-level* doménnevek, mint a .com, .eu, .org, .net, .edu stb., amelyek nem is utalnak területre.

²² Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól (Elektronikus kereskedelemről szóló irányelv – Eker. irányelv).

A felhasználók tájékoztatása körében a videómegosztóplatform-szolgáltatóknak be kell építeniük a felhasználási feltételeikbe az irányelv által megjelölt célmeghatározást,²³ vagyis fel kell hívniük a felhasználók figyelmét arra, hogy hozzák a joghatóságuk szerinti tagállam által előírt és megfelelőnek minősített intézkedéseket, és tesznek azért, hogy megvédjék:

- a kiskorúakat az olyan tartalmaktól, amelyek károsíthatják a fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésüket,
- a közönséget az erőszakra vagy gyűlöletre uszító tartalmaktól, továbbá
- azoktól a tartalmaktól, amelyek terjesztése az uniós jog szerint bűncselekménynek minősül.²⁴

A felhasználók tájékoztatását célozza ezentúl az irányelvnek az az előírása, amely arról rendelkezik, hogy a szolgáltatóknak olyan rendszereket kell kiépíteniük, amelyekben keresztül informálhatják a felhasználókat a panaszkezelési eljárásokról, vagyis arról, hogy hogyan kezelik a bejelentéseket és a kifogásoltként megjelölt (*flagelt*) tartalmakat.²⁵ A platformszolgáltatók kötelesek a médiatudatosság előmozdítására is – az ennek érdekében tett intézkedéseikről szintén tájékoztatniuk kell a felhasználók közösségét.²⁶

A platformszolgáltatóknak nem szükséges proaktívan szűrniük a tartalmat, de biztosítaniuk kell, hogy felhasználóik jelezhessék a problémásnak, sértőnek, jogellenesnek tartott videókat, és bejelenthessék vagy megjelölhessék őket.²⁷ A felhasználók számára biztosítani kell a lehetőséget arra is, hogy a bejelentés során jelezhessék, ha gyűlöletre uszító, kiskorúakra káros vagy bűncselekményt megvalósító tartalmat észlelnek.²⁸ A kiskorúak hozzáférést korlátozandó, a platformok feladata életkor-ellenőrző rendszerek működtetése, valamint szülői felügyeleti rendszerek létrehozása.²⁹ Nem elegendő viszont, ha a platformszolgáltatók pusztán a kifogásolható tartalmak bejelentésének eszközét teremtik meg – azt is biztosítaniuk szükséges, hogy a felhasználók bejelentései alapján tényleges vizsgálatok induljanak, szükség esetén pedig a szolgáltatóknak intézkednie kell a tartalom törléséről vagy blokkolásáról bizonyos felhasználói csoportok számára vagy földrajzi régiókban.

Különös szabályokat ír elő az irányelv a platformokon megjelenő kereskedelmi közleményekkel kapcsolatban. A kereskedelmi közleményeket a közvéteőjük alapján két csoportra osztja. Azon kereskedelmi közleményekért, amelyek a platformok által értékesített hirdetési felületeken jelennek meg (például a videók melletti vagy azokba ágyazott szalaghirdetések és reklámbejársások), a platformszolgáltató médiaszolgáltatóként felel, és azzal azonos kötelezettségek terhelik érte,³⁰ azokért pedig, amelyeket a felhasználó helyez el (szponzorált tartalom, termékmegjelenítés), a platformszolgáltató korlátozott felelőssége úgy érvényesül, mint az egyéb audiovizuális tartalmak tekintetében. A szolgáltatóknak biztosítaniuk kell a felhasználók

²³ AVMS irányelv 28b. cikk (1) bek.

²⁴ Ezek: terrorista bűncselekmény elkövetésére uszítás, gyermekpornográfia, rasszizmussal és idegengyűlölettel kapcsolatos bűncselekmények.

²⁵ AVMS irányelv 28b. cikk (3) bek. felsorolásának e) pontja.

²⁶ AVMS irányelv 28b. cikk (3) bek. felsorolásának j) pontja.

²⁷ AVMS irányelv 28b. cikk (3) bek. felsorolásának g) pontja.

²⁸ AVMS irányelv 28b. cikk (3) bek. felsorolásának i) pontja.

²⁹ AVMS irányelv 28a. cikk (3) bek. felsorolásának f) és h) pontja.

³⁰ AVMS irányelv 28a. cikk (2) bek.

normakövető magatartását azáltal, hogy a kereskedelmi közleményekre vonatkozó tartalmi szabályokat beépítik a felhasználási feltételeikbe, és gondoskodnak azokról az eszközökről, amelyekkel a videókat feltöltő felhasználók fel tudják hívni a figyelmet az általuk elhelyezett kereskedelmi közleményekre.³¹

Az irányelv mindazonáltal csak a kívánatosnak tartott intézkedéstípusokat határozza meg, azokat is csak példálózó jelleggel, így a tagállamoknak viszonylag széles a mozgásterük az átültetésre, tehát lehetőségük van figyelembe venni a joghatóságuk alá tartozó szolgáltatókra vonatkozó szabályok megalkotásakor a nemzeti sajátosságait, sőt akár részletesebben, szigorúbban is szabályozhatnak azokon a részterületeken, ahol ez megítélésük szerint szükséges. Ez a lehetőség a jövőben könnyen nagyon töredezett európai szabályrendszert eredményezhet, és mivel az interneten nyújtott szolgáltatások ritkán maradnak országhatárokon belül, ez nem biztos, hogy célszerű lenne.

A fenti szabályok gyakorlati alkalmazhatóságáról egyelőre nem áll rendelkezésre információ, hiszen a tagállamoknak 2020 szeptemberéig kell eleget tenniük az átültetési kötelezettségüknek. Kérdés, hogy e szabályok alkalmazhatónak bizonyulnak-e, illetve mennyire lesznek hatékony eszközei a felmerülő problémák kezelésének. A szabályok alkalmazhatósága meglátásom szerint két előzetes feltételtől függ: az egyik, hogy egységes gyakorlat alakuljon ki a szolgáltatások besorolására, hogy a meghatározott ismervekkel bíró, több tagállamban szolgáltatást nyújtó platformok valamennyi tagállamban videómegosztónak minősüljenek; a másik pedig, hogy az azonosított szolgáltatókat egy adott tagállam joghatósága alá lehessen rendelni az irányelvben meghatározott kapcsolóelvek alkalmazásával.

3. Fogalmi alapvetés – mely szolgáltatások minősülnek videómegosztónak?

A legfőbb kérdéskör, amellyel a jogalkalmazó a videómegosztókkal kapcsolatban szembesül, az, hogy pontosan melyik szolgáltatásokat lehet videómegosztónak minősíteni, milyen ismervekkel bír egy videómegosztó, mikor alkalmazható egy platform esetében az AVMS irányelvben található szabályrendszer. Az AVMS irányelv módosítására irányuló eljárásban az európai jogalkotó is szembesült azzal a problémával, hogy a videómegosztók esetében nem beszélhetünk pontosan körülírható szolgáltatásról, így az Európai Bizottság által javasolt szöveget többször is átalakították, mire elnyerte végleges formáját.

3.1. A videómegosztók mint információs társadalommal összefüggő szolgáltatások

Rendszertani elhelyezkedésüket tekintve a videómegosztók az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások közé tartoznak, amelyek definícióját a 2015/1535 számú irányelv

³¹ AVMS irányelv 28b. cikk (3) bek. felsorolásának b) pontja.

(1) bekezdésének b) pontja adja meg.³² Eszerint információs társadalmi szolgáltatás minden olyan, általában térítés ellenében (de nem kizárólagosan, lásd a videómegosztók esetét, amelyeket a felhasználók ingyenesen vehetnek igénybe), távolról, elektronikusan nyújtott szolgáltatás, amelyet a szolgáltatást igénybe vevő egyedi kérelmére nyújtanak. A fogalom kellően tág ahhoz, hogy ne lehessen taxatív felsorolni, mely szolgáltatások tartoznak e körbe. A definíció alapján információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak minősülhetnek egyes audiovizuális médiaszolgáltatások (a lekérhető szolgáltatások), amelyeket egyedi igényre nyújtanak, noha ezekre *lex specialis*ként az audiovizuális szabályozási keretrendszer rendelkezéseit kell alkalmazni.

Az információs társadalmi szolgáltatások közé tartoznak még az Eker. irányelv által szabályozott szolgáltatások, illetve a különböző online platformok. Az utóbbiakra nem találhatunk EU-s szinten elfogadott meghatározást. Ugyan 2015-ben az Európai Bizottság kezdeményezésére elindult egy definiálási kísérlet, a szolgáltatási környezet összetettsége miatt kudarcba fulladt. Egy 2015-ös nyilvános konzultáció során a bizottság úgy határozta meg az online platformokat, mint „olyan vállalkozások, amelyek két- vagy többoldalú piacon működnek, és amelyek az internetet arra használják, hogy lehetővé tegyék a két vagy több felhasználói csoport közötti interakciót úgy, hogy az legalább az egyik csoport számára értéket képviseljen”.³³

A bizottság csoportosította is az online platformokat, így külön kategóriába sorolta az audiovizuális és zenei platformokat, a videómegosztókat és a közösségi hálózatokat. Az Európai Audiovizuális Obszervatórium jelentése szerint azonban a felosztás nem teljesen következetes, hiszen olyan szolgáltatásokat is az online platformok közé sorol, amelyek audiovizuális médiaszolgáltatások (például Netflix), és amelyekre ezáltal sajátos szabályok vonatkoznak.³⁴ A nyilvános konzultációra érkezett válaszok összesítését követően a bizottság kihátrált a fogalom mögül, és közleményben jelezte, hogy az online platform fogalmát nem lehetséges úgy bevezetni, hogy ne legyen átfedésben számos másik, már használatban lévő fogalommal. E fejlemény ellenére az Európai Unió Bíróságának (EUB) esetjogában 2018-ban is hivatkoztak az online platformokra, amikor is döntésében az (EUB) online platformnak minősítette az Airbnb-t.³⁵

Az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes fajtáit részletesebben az Eker. irányelv szabályozza. Az irányelv külön címben szól a közvetítő szolgáltatók csoportjáról, amelybe azok a szolgáltatások tartoznak, amelyek tevékenysége többnyire technikai jellegű adattovábbítás vagy adattárolás. A közvetítő szolgáltatók a következők:

- egyszerű adatátvitel-szolgáltatók,
- gyorsítótár-szolgáltatók,

³² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2015/1535 irányelve (2015. szeptember 9.) a műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról.

³³ Commission consultation on the Regulatory Environment for Platforms, Online Intermediaries, Data, Cloud Computing and the Collaborative Economy, 24 September 2015 to 6 January 2016, <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/public-consultation-regulatory-environment-platformsonline-intermediaries-data-and-cloud>

³⁴ Francisco Javier Cabrera BLÁZQUEZ et alii: The Legal Framework for Video-Sharing Platforms. *IRIS Plus* (2018) 6.

³⁵ Mi minősül információs társadalommal összefüggő szolgáltatásnak? – A szolgáltatásnyújtás szabadságának kérdése az Európai Bíróság előtt. *Jogi Fórum*, 2019. május 16., <https://www.jogiforum.hu/hirek/40464>

- tárhelyszolgáltatók,
- keresőszolgáltatók,
- alkalmazásslolgáltatók.

A videómegosztók ezek közül leginkább a tárhelyszolgáltatók csoportjába sorolhatók be, hiszen felhasználói tartalmaknak biztosítanak helyet szervereiken. A legtöbb videómegosztó tevékenysége azonban túlmutat a klasszikus tárhelyszolgáltatói tevékenységen. Ebből kifolyólag a videómegosztókra vonatkozó szabályok végül – vitatható módon – az AVMS irányelvben kaptak helyet. A videómegosztó platformok az irányelv rendszerén belül is fekete báránynak számítanak, hiszen annak ellenére, hogy a rájuk vonatkozó szabályok az audiovizuális médiaszolgáltatásokat szabályozó irányelvben helyezkednek el, nem számítanak médiaszolgáltatásnak. A szabályozási koncepció az irányelv (4) preambulumbekzdése szerint az volt, hogy a videómegosztók fő profilja az audiovizuális műsorszámok és a felhasználók által előállított videók tárolása és közönséghez való eljuttatása, a tartalomszolgáltatással való szoros kapcsolata révén pedig célszerűbb a rájuk vonatkozó szabályokat az audiovizuális médiaszolgáltatások szabályai mellett szerepeltetni. Ehhez adódik hozzá az az elgondolás, hogy a felhasználók számára nehézséget jelent a videómegosztás elkülönítése más, például a *video-on-demand* (VOD) szolgáltatásoktól, így ugyanazt a védelmi szintet várják el a videómegosztók esetében is.

3.2. A videómegosztók a 2018-as AVMS irányelvben

Az irányelvi meghatározás szerint a videómegosztóplatform-szolgáltatás:

„az Európai Unió működéséről szóló szerződés 56. és 57. cikkében meghatározott olyan szolgáltatás, amelynek, vagy amely egy elválasztható részének vagy egy alapvető funkciójának elsődleges célja, hogy tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából a 2002/21/EK irányelv 2. cikkének a) pontja értelmében vett elektronikus hírközlő hálózatokon keresztül olyan műsorszámokat, felhasználó által létrehozott videókat, vagy mindkettőt juttasson el a közönséghez, amelyekért a videómegosztó platform szolgáltatója nem tartozik szerkesztői felelősséggel, és amelyeket a videómegosztó platform szolgáltatója rendszerez például automatikus eszközökkel vagy algoritmusokkal, különösen megjelenítés, címkézés és sorba rendezés révén.”³⁶

A definíció igen általános jellegű, nem könnyű értelmezni, így bizonyos elemek interpretálása teljes mértékben a tagállamokra van bízva. A határokon átnyúló jelleggel nyújtott szolgáltatások esetében kimondottan problémát jelenthet, ha az egyes tagállamok eltérően értelmezik a fogalom elemeit, a problémakezelés szempontjából pedig nem szerencsés, ha az egyik tagállam videómegosztóként tekint egy olyan szolgáltatásra, amelyre egy másik nem.

Az eltérő besorolásból fakadó gondok nemcsak a kisebb platformok esetében merülhetnek fel, hanem még a nagy, globális platformokkal kapcsolatban sem mindig egyértelmű, hogy videómegosztónak minősülnek-e. E jogalkalmazási dilemma már-már örökzöldnek számító példája a Facebook. Az AVMS irányelvben szereplő fogalom egyik említett hiányossága, hogy nem határolja el egyértelműen a videómegosztóplatform-szolgáltatásokat a többi hasonló jelle-

³⁶ AVMS irányelv 1. cikk (1) bekezdés aa) pontja.

gű, audiovizuális tartalmat szolgáltató információs társadalmi szolgáltatástól, így a közösségi-média-szolgáltatásoktól sem. Sőt, inkább összemossa a különböző szolgáltatási kategóriákat, amikor akként rendelkezik, hogy azok a közösségi-média-platformok is videómegosztónak minősülnek, amelyek megfelelnek az irányelv által meghatározott fogalmi elemeknek.

Az elhatárolás azért is problémás, mert a *social media* platformoknak nincs általánosan elfogadott definíciójuk.³⁷ A két szolgáltatásfajta között vélhetően nem is lehet éles határvonalat húzni, hiszen mind a videómegosztók, mind a közösségi platformok multifunkciós szolgáltatások, amelyekben audiovizuális tartalmak feltöltését és megosztását lehetővé tevő, valamint közösségi funkciók egyaránt jelen vannak – a különbség inkább az egyes szolgáltatási elemek hangsúlyosságában nyilvánul meg. Például a YouTube esetében a kommentelést lehetővé tevő közösségi funkció inkább kiegészítő jellegű, a Facebookban a megosztott tartalmakra való reagálást biztosító felület a szolgáltatás alapvető eleme. A Facebooknál viszont az audiovizuális tartalmak megosztásának lehetősége képez másodlagos funkciót, hiszen a felhasználók számos más tartalmat – szöveget, képet, eseményt – is megoszthatnak.

Az ír médiahatóság a komplex, multifunkciós szolgáltatások vizsgálatára kidolgozott egy módszertant,³⁸ amelynek alapja a videómegosztáshoz kapcsolódó valamennyi szóba jöhető funkció azonosítása. A videómegosztáshoz kapcsolódó funkciókat két csoportra osztotta: központira (*core functions*) és másodlagosra (*ancillary functions*). Az előbbi olyan alapvető elem (felhasználók által feltöltött audiovizuális tartalmakhoz biztosít hozzáférést), amelynek megléte esetén az ír hatóságnak mérlegelés nélkül videómegosztónak kellene nyilvánítania az adott szolgáltatást, a másodlagos funkciók (életkor-ellenőrzés, tartalomajánlások, értesítések, bejelentkezési lehetőség, felhasználási feltételek) jelenlétekor a minősítés mindig mérlegelés eredménye.

Az azonosítást megkönnyítendő, egy szolgáltatás nemcsak akkor minősíthető videómegosztónak, ha teljesen megfelel a megadott fogalmi elemeknek, hanem akkor is, ha azok csak a szolgáltatás valamely különválasztható része vagy alapvető funkciója esetében igazak. Azt, hogy mi minősül egy szolgáltatás különválasztható részének vagy alapvető funkciójának, esetről esetre lehet csak eldönteni az adott szolgáltatás sajátosságait figyelembe véve. A jogalkalmazási gyakorlat közelítése érdekében az irányelv a Kapcsolattartó Bizottság feladatává teszi az olyan ajánlások kidolgozását, amelyek segítséget nyújtanak a tagállamoknak e két kritérium értelmezésében.

3.3. A szolgáltatás különválasztható része

Az EUB esetjoga ad némi iránymutatást arra nézve, hogy mit érthetünk egy szolgáltatás különválasztható része alatt, mivel ez a szövegrész a *New Media Online* ügyben³⁹ levont következtetések nyomán került be mind az audiovizuális médiaszolgáltatás, mind a videómegosztóplatform-

³⁷ KOLTAY András: A *social media* platformok jogi státusa a szólásszabadság nézőpontjából. *In Medias Res*, 2019/1. 1–57.

³⁸ Broadcasting Authority of Ireland Submission to the Department of Communications, Climate Action & Environment Public Consultation on the Regulation of Harmful Content on Online Platforms and the Implementation of the Revised Audiovisual Media Service Directive, <http://www.bai.ie/en/download/134036>

³⁹ A C-347/14. sz., *New Media Online GmbH kontra Bundeskommunikationssenat és Der Bundeskanzler A Verwaltungsgerichtshof* ügyben hozott 2015. február 21-ei ítélet.

szolgáltatás meghatározásába. A bíróság a *Tiroler Tageszeitung* hírportál ügyében azt fogalmazta meg, hogy a szolgáltatás videók elhelyezésére szánt aloldala lekérhető médiaszolgáltatásnak minősülhet. A testület kimondta, hogy az egyes szolgáltatásrészek besorolásának annak vizsgálatához kell kapcsolódnia, hogy önálló tartalommal és funkcióval rendelkeznek-e, vagy csak olyan kiegészítések, amelyek – különösen az audiovizuális és szöveges kínálat közötti összefüggés miatt – elválaszthatatlanok e tevékenységtől. A cikkekbe ágyazott rövid videók például olyan elválaszthatatlan kiegészítő elemet képviselnek, amely nem indokolja a sajtóterméktől elkülönülő, önálló médiaszolgáltatásként való nyilvántartásba vételt. Az EUB által megfogalmazott különválaszthatósági teszt nemcsak az online sajtótermékek és a lekérhető szolgáltatások elválasztására szolgálhat, hanem alkalmazható egyéb szolgáltatások megítélése esetében is, így például a Facebook önálló aloldalon működtetett Facebook Watch funkciója minősülhet a szolgáltatás különválasztható részének.

3.4. A szolgáltatás alapvető funkciója

Vélhetően a gyakorlatban nehezebb lesz megállapítani az „alapvető funkció” szövegrész tartalmát. Kizárólag azokban az esetekben lehet világos, hogy az audiovizuális kínálat alapvető funkcióját képezi a szolgáltatásnak, amikor a szolgáltatás több részből áll, ugyanakkor az egyes részeit nem különíthetők el egymástól, mert például egy hírfolyamot jelenítenek meg a felhasználóknak, amelyben vegyesen jelennek meg audiovizuális, állóképes és szöveges tartalmak. Egyelőre nem állnak rendelkezésre olyan iránymutatások, amelyek segítségével meghatározható lenne, hogy mikor képezi egy bizonyos funkció a szolgáltatás alapvető elemét, de az irányelv szabályozási logikáját követve néhány lehetséges szempontot ajánlások híján is meg lehet nevezni. Annak eldöntésekor, hogy a videómegosztás alapvető funkciója-e egy szolgáltatásnak, mindenképp indokolt figyelembe venni azt, hogy az adott funkció milyen kereskedelmi értéket képvisel a szolgáltató számára.

Az AVMS irányelv alapvetően a gazdasági szolgáltatóként nyújtott média- és videómegosztó szolgáltatásokat szabályozza, ezért nem elhanyagolható tényező, hogy a szolgáltatónak származik-e haszna a funkció működtetéséből, és ha igen, az mennyire jelentős eleme az üzletpolitikájának, milyen mértékben befolyásolja a szolgáltató piaci helyzetét. Egy funkció gazdasági jellegét mutathatja például az, hogy a szolgáltatónak származik-e bevétele a működtetéséből. A bevétel jelen esetben tágan értelmezendő, hiszen az származhat akár a felhasználóktól (pl. prémiumszolgáltatások, előfizetéses konstrukciók esetében) vagy hirdetési bevételekből. Nem elhanyagolhatók a mennyiségi szempontok sem, hiszen a videómegosztó funkció jelentőségének egyik indikátora lehet a feltöltött tartalmak egyéb tartalmakhoz viszonyított aránya is.

A szolgáltatás végső céljának meghatározása is fontos szempontja lehet a döntéshozatalnak, mivel egy funkciót lényegében akkor tekinthetünk alapvetőnek, ha nélkülözhetetlen a szolgáltatás végső céljának eléréséhez. Több olyan szolgáltatás ismert, amelynek részét képezi audiovizuális tartalom nyújtása, azonban sok esetben az csak kiegészítő jellegű. Az Amazon például lehetővé teszi a felhasználói számára, hogy a fogyasztói értékeléseket rövid videókban tegyék közzé. Ebben az esetben a felhasználó által generált tartalom hasznos, de nem szükségszerű eleme a szolgáltatásnak, amelynek a végső célja termékek online adásvételének biztosí-

tása. Nem elhanyagolható, de nehezen mérhető, szubjektív szempont a felhasználók percepciója, hiszen egy szolgáltatásrész fontosságát az is jelzi, hogy az igénybe vevő személyek miként vélekednek róla (például alapvető lehet egy funkció, ha hiányában a felhasználók nem látogatnák a platformot).

Végül, de nem utolsósorban, támpontot nyújthat annak a részben szubjektív szempontnak a vizsgálata is, hogy a szolgáltató milyen mértékben törekszik a videómegosztási funkció népszerűsítésére. Amennyiben a szolgáltató nagy hangsúlyt fektet az audiovizuális tartalom kínálatára, valószínű, hogy a honlapja vagy a szolgáltatás elérésére használt interfész kialakítása megkönnyíti az audiovizuális tartalmakhoz való eljutást, a platformon használt keresőfunkció pedig szintén az audiovizuális tartalmak könnyű kereshetőségére van szabva. Azok a szolgáltatók, amelyek hangsúlyosnak tekintik az audiovizuális kínálatukat, mérhetik annak hatékonyságát, ami alapulhat az egyes videók nézettségén, az aktív felhasználók számán vagy a látogatottságon is.

4. Joghatóság és a platformok honosságából eredő problémák

A joghatóság megállapítására irányadó szabályok esetében az AVMS irányelv elsődlegesen az Eker. irányelvre hivatkozik. Az Eker. irányelv 3. cikkének (1) bekezdése azonban mindössze a származási országot elvételként mondja ki, és annyit rögzít, hogy minden tagállam biztosítja, hogy a területén letelepedett szolgáltatók által nyújtott, információs társadalommal összefüggő szolgáltatások megfeleljenek a tagállamban alkalmazandó nemzetközi rendelkezéseknek, azonban a joghatóság megállapításához szükséges kapcsolóelveket már nem fekteti le. Az Eker. irányelv a letelepedett szolgáltató fogalmát külön cikkben [2. cikk c) pontja] fejt ki, és úgy rendelkezik, hogy az a szolgáltató minősül egy tagállam területén letelepedettnek, amely „állandó telephelyen, határozatlan ideig ténylegesen gazdasági tevékenységet végez. A szolgáltatás nyújtásához szükséges technikai eszközök és technológiák jelenléte és használata önmagában nem képezi a szolgáltató telephelyét.” Az olyan videómegosztók esetében, amelyek egész Európában, vagy akár globálisan elérhetők, a joghatóságot nem alapozza meg pusztán az, hogy a szolgáltatás egy adott tagállamból elérhető – annak szorosabb kapcsolatban kell állnia a tagállami gazdasággal. (A YouTube és a Facebook esetében például megállapítható lesz az ír joghatóság, mert mindkét vállalkozás európai központja Írországból bejegyzett gazdasági társaság.)

4.1. Joghatóság a 2018-as AVMS irányelvben

Az AVMS irányelv kiegészítő szabályként megfogalmaz olyan eseteket, amelyekben megállapítható a joghatóság akkor is, ha az Eker. irányelv szabályai szerint erre nem lenne lehetőség.

„28a. cikk (2) bekezdés: Amennyiben egy videómegosztóplatform-szolgáltató az (1) bekezdésben foglaltak szerint nem minősül egy adott tagállam területén letelepedettnek, ezen irányelv alkalmazásában mégis az adott tagállam területén letelepedettnek kell tekinteni, ha a videómegosztóplatform-szolgáltató:

- a) anyavállalkozása vagy leányvállalkozása az adott tagállam területén telepedett le, vagy
- b) egy csoport része, és egy, ugyanahhoz a csoporthoz tartozó másik vállalkozás az adott tagállam területén telepedett le.”

Egyelőre nyitott kérdés, hogy ezt a szakaszt hogyan kell értelmezni, ugyanis a szövegezés kétféle értelmezési lehetőséget is kínál:

- a szolgáltató nem minősül az Eker. irányelv 2. cikkének c) pontja szerinti letelepedett szolgáltatónak, azaz nem végez állandó telephelyen határozatlan ideig tényleges gazdasági tevékenységet;
- nem állapítható meg a joghatóság az Eker. irányelv szabályai szerint, mivel a szolgáltató olyan cégcsoport tagja, amely több uniós tagállamban működik, így az irányelvben lefektetett szempontok a csoport több tagja esetében is igazak.

Véleményem szerint inkább a második értelmezés lenne helyes, ugyanis az AVMS kisegítő joghatósági szempontként az anya-, a leányvállalkozás, illetve a cégcsoporthoz tartozó másik társaság székhelyét határozza meg, ami értelmezésemben mindenképpen feltételezi állandó telephely fenntartását és gazdasági tevékenység végzését.

4.2. A joghatósági szabályokból fakadó kérdések

Mint láttuk, a videómegosztóplatform-szolgáltatásnak minősítés alapvetően tagállami feladat, és kiforrott gyakorlat hiányában elképzelhető, hogy az egyes tagállamok eltérően minősítik majd az adott szolgáltatásokat. Sajátos konfliktust eredményezhet a tagállamok között, ha egy tagállam egy általa videómegosztó platformnak minősített szolgáltatással kapcsolatban megállapítja joghatósága hiányát, és joghatósággal rendelkező tagállamhoz továbbít egy felhasználói panaszt, ez utóbbi tagállam azonban arra hivatkozva tagadja meg az eljárást, hogy az adott szolgáltatót nem minősíti videómegosztó platformnak. E hipotetikus helyzetben a felhasználó igényérvényesítéshez való joga csorbulna, hiszen panaszát – eltérő okokból kifolyólag – egyetlen szervnél sem tudná előadni. A jogalkalmazó számára pedig az jelenthet kihívást, hogy melyik kérdésben foglaljon állást először: a platformszolgáltatói minőség kérdésében vagy a joghatóság vonatkozásában.

Az AVMS irányelvet olvasva egyértelműnek tűnik, hogy ha a felhasználónak akármilyen tartalommal kapcsolatos problémája van, amelyet a platform bevonásával nem sikerült orvosolni, akkor a platform letelepedési helye szerinti országhoz fordulhat. Az irányelv kimondottan a tagállamok kötelezettségévé teszi annak biztosítását, hogy a „jogviták rendezésére peren kívüli jogorvoslati mechanizmusok álljanak rendelkezésre”.⁴⁰ Az irányelvi szabály szűkszavúsága révén számos, egyelőre megválaszolatlan kérdést felvet. Az egyik ilyen az, hogy mit ért az irányelv „peren kívüli jogorvoslati lehetőség” alatt, hiszen a kifejezés egyaránt takarhat alternatív vitarendezési megoldást és közigazgatási hatósági eljárást. Utóbbi értelemszerűen a videómegosztó platformok működésébe való erőteljesebb állami beavatkozással jár, ugyanakkor hatékonyabb jogvédelemre nyújt lehetőséget. Az alternatív vitarendezési eljárások nagyobb mozgásteret adnak a jogvitában érintett feleknek, de az erősebb pozícióban lévő szolgáltatót ezt könnyen a felhasználó hátrányára fordíthatja, ráadásul egyes alternatív vitarendezési eljárások eredménye nem köti a feleket.

⁴⁰ AVMS irányelv 28b. cikk (7) bek.

Nem egyértelmű az az irányelv által használt megfogalmazás sem, amely „jogorvoslati” lehetőségekről szól. A kifejezés használata azt feltételezi, hogy korábban már született egy döntés: a platformszolgáltató döntése. A megfogalmazás ebben a formában azt sejteti, hogy a platform és a felhasználó ügyében nem egyenrangú felek jogvitájáról van szó, hanem kvázi hatósági pozícióban lévő entitás határozata elleni fellebbezésről. Az irányelv nem zárja el az utat a bírósági igényérvényesítés elől sem, sőt kötelezi a tagállamokat a bírósági út biztosítására is.⁴¹ Mivel az irányelv erre vonatkozóan sem tartalmaz konkrét rendelkezéseket, a tagállamoknak nagy szabadságuk lesz abban, hogy meghatározzák, mikor és milyen formában nyílik meg a lehetőség a bírói út igénybevételére. Előfordulhat, hogy a felhasználó maga választhat, hogy melyik igényérvényesítési lehetőséget kívánja igénybe venni, de az is elképzelhető, hogy a peres eljárás csak az előbbieken említett peren kívüli jogorvoslat eredménytelensége esetén lenne megindítható.

Az AVMS irányelv szerves része az uniós belső piacra vonatkozó szabályrendszernek, ezért indokolt az igényérvényesítés szabályait a területre vonatkozó egyéb szabályokkal összefüggésben is vizsgálni. Koltay András a közösségimédia-platformok vonatkozásában, utalva az EUB *Schrems v. Facebook Ireland Ltd.* ügyben tett megállapításaira, megjegyzi, hogy a platform felhasználója „fogyasztóként” (emberi, állampolgári minőségének feladása árán) akár a saját hazájában is perelheti a platformot.⁴² Ugyan a videómegosztók esetében még nem született hasonló tartalmú döntés, a két szolgáltatásfajta elég hasonló ahhoz, hogy ki lehessen jelteni: előfordulhatnak olyan esetek, amikor a videómegosztó platform felhasználója fogyasztóként a saját tagállamában perelhet. A videómegosztóknál azonban a fogyasztói minőség megítélése vélhetően eseti döntés függvénye lesz, mivel azok a személyek, akik elsősorban feltöltőként vannak jelen a platformon, és tartalmaik monetizálása révén bevételre is szert tesznek, nem felelnek meg a fogyasztó általánosan elfogadott fogalmának, amely feltételül szabja, hogy az érintett személy önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül járjon el.

Az irányelv szabályainak átültetése azért is különös odafigyelést igénylő feladat, mert ahogy Daphne Keller is megjegyzi,⁴³ azáltal, hogy az egyes országok szabályozzák a joghatóságuk alá tartozó platformok tevékenységét és befolyásolják a magatartásukat, akarva-akaratlan hatást gyakorolnak a más tagállamokban érvényesülő, közlésekkel kapcsolatos szabályokra. A szerző példája szerint egy nem az USA-ban honos szolgáltató például korlátozhatja az amerikai felhasználók véleménynyilvánítási szabadsághoz való jogát, ha a joghatóság szerinti országban a közlésekre az amerikainál szigorúbb szabályok vonatkoznak. Európai analógiával élve, a Facebook és a Google felett is joghatósággal bíró Írország szabályai bírnak majd lényegében extraterritoriális hatállyal, hiszen a szolgáltatók az ír szabályoknak való megfelelés érdekében cselekedve alakítják majd szabályzataikat és tevékenységeiket. Ez a trend leginkább a kisebb,

⁴¹ AVMS irányelv 28b. cikk (8) bek.

⁴² András KOLTAY: *New Media and Freedom of Expression: Rethinking the Constitutional Foundations of the Public Sphere*. Oxford, Hart, 2019. 166.

⁴³ Daphne KELLER: *Who Do You Sue? State and Platform Hybrid Power over Online Speech*. *Aegis Series Paper No. 1902*. Hoover Working Group on National Security, Technology, and Law, 2019.

kevés, illetve nem jelentős szolgáltatóval rendelkező országoknak kedvezőtlen, hiszen ahogy Indrek Ibrus és Ulrike Rohn is felhívják rá a figyelmet, a globális piac dinamikája elnyomhatja a helyi szintű szabályozást.⁴⁴

Megfigyelhető ennek az ellenkezője is, azaz van, hogy a szolgáltatók a joghatóság szerinti állam szabályai helyett más tagállamok, országok szabályait alkalmazzák, tipikusan a panaszkezeléssel összefüggésben. Ahogy arról korábban már írtunk, a globális szolgáltatók törekednek szolgáltatásaik lokalizálására, ezáltal téve vonzóbbá magukat a helyi fogyasztók számára. A lokalizációval sokszor az is együtt jár, hogy a platform üzemeltetője a panaszok kivizsgálása során figyelembe veszi a panaszos lakóhelye szerinti tagállam szabályait, azokat a nemzeti, kulturális sajátosságokat, amelyek panasztételre sarkallták a felhasználót. A platformszolgáltatónak e körben nyilvánvalóan nincs lehetősége korlátlanul alkalmazkodni, és maradéktalanul megfelelni minden olyan elvárásnak, amelyet az egyes tagállamok jogrendszerei támasztanak. A platformszolgáltató cselekedeteinek főként a honossága szerinti tagállam joga képezheti korlátját, hiszen sem a joghatóság szerinti tagállam jogával ellentétes, sem az annál enyhébb szabályokat nem áll módjában alkalmazni. Egyéb esetekben viszont a platformszolgáltatónak széles mérlegelési lehetőségük van abban a kérdésben, hogy eleget tesz-e – és ha igen, mennyiben – a más tagállamban lakó panaszos kérésének. A platformszolgáltató a panaszkezelés belső szempontrendszerének kialakításakor nemcsak figyelembe veheti a tagállami sajátosságokat, hanem lehetősége van saját reakciója, a probléma kezelésére választott intézkedés lokalizálására is, például azáltal, hogy egy megosztó tartalmat csak egy adott régióban tesz hozzáférhetővé, ha a jellege nem indokolja a teljes eltávolítást.

5. Az atipikus szolgáltatásokkal kapcsolatos kérdések

Az irányelv nem csak a videómegosztók minősítésében biztosít nagy szabadságot a tagállamoknak. A 2018-as AVMS irányelv rendelkezései csak a kereteket jelölik ki, és az átültetés során a tagállamoknak van annyi mozgásterük, hogy differenciált nemzeti szabályrendszert hozzanak létre. Nem egyértelmű, hogy kialakulnak-e majd olyan rendszerek, amelyek alkalmasak arra, hogy az eltérő jellemzőkkel bíró platformok sajátosságaira figyelemmel különböző szabályokat állapítsanak meg egyes szolgáltatástípusokra. Már az irányelv-módosítást megvalósító jogalkotási eljárás során is felvetődtek olyan kérdések, amelyekben nem alakult ki egyetértés a tagállamok között. Ezekről a területekről indokolt néhány szót ejteni, mert elképzelhető, hogy jelentős különbségek alakulnak ki a tagállami gyakorlatok között.

⁴⁴ Indrek IBRUS – Ulrike ROHN: Sharing Killed the AVMSD Star: The Impossibility of European Audiovisual Media Regulation in the Era of the Sharing Economy. *Internet Policy Review* (2016) 11.

5.1. *Live-streaming*

A 2010-es AVMS irányelv módosítására tett európai bizottsági javaslat⁴⁵ még a videómegosztó-platform-szolgáltatás fogalmának egyik elemeként nevesítette a tárolás követelményét, amely alapján csak az a szolgáltató minősülhetett volna videómegosztónak, amely nagy mennyiségű audiovizuális tartalom tárolását biztosítja a felhasználóinak. A tárolásra való utalást az irányelv végleges szövegében már nem találjuk meg, mivel a tárgyalások során kiderült, hogy az európai jogalkotó ezzel indokolatlanul szűkítette volna a videómegosztóplatform-szolgáltatás fogalmát. A tárolásra vonatkozó követelmény megtartása mellett például nem lehetett volna a kizárólag *live-streaming* típusú tartalommegosztást lehetővé tévő platformokat videómegosztónak minősíteni. Az élő bejelentkezés lehetősége ma már a legtöbb platform esetében adva van, egyes platformoknál az élő közvetítés befejezését követően a tartalom visszanezézhető marad, mások viszont nem kínálnak erre lehetőséget. A valós időben közvetített tartalmak több – így alapjogi és gyakorlati alkalmazhatósági – szempontból is kihívássá teszik az irányelvben foglalt célok elérését és intézkedések alkalmazását.

5.1.1. *Az élő közvetítés korlátozása mint a szólásszabadság lehetséges határa*

A valós időben közvetített tartalmak esetében a panaszkezelés, a nem megfelelő tartalmak eltávolítása a moderátoroktól szinte azonnali beavatkozást kívánna. A platformszolgáltatók azonban szinte biztosan nem rendelkeznek olyan mennyiségű emberi erőforrással, hogy a világon zajló összes valós idejű közvetítés nyomon követhető legyen, és ahogy az eddigi tapasztalatok bizonyítják, az algoritmusok korántsem annyira fejlettek, hogy hatékonyan szűrjék az ilyen közvetítéseket. A christchurchi merényletet élőben streamelték a Facebookon – részben a platform lassú reakciója miatt nem sikerült gátat szabni annak, hogy a videó másolatai az újbóli feltöltések révén megjelenjenek más platformokon is.⁴⁶ Noha a nagyobb platformok igyekeztek megmagyarázni a lassú fellépést azzal, hogy az emberi erőforrásaik végesek, és az internetre felkerülő videók mennyisége miatt lehetetlen emberi erővel valós időben moderálni a világhálóra feljutó tartalmakat,⁴⁷ a Facebook az incidenst követően módosította az élő közvetítésekre vonatkozó szabályait.⁴⁸

⁴⁵ Javaslat az Európai Parlament és a Tanács irányelve a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvnek a változó piaci körülményekre tekintettel való módosításáról.

⁴⁶ Alex HERN: Facebook Reviews Live Stream Policy after Christchurch Attack. *The Guardian*, 2019. március 21., <https://www.theguardian.com/world/2019/mar/21/facebook-could-have-moved-faster-on-christchurch-video-if-it-were-suicide>

⁴⁷ Alex HERN: Facebook and YouTube Defend Response to Christchurch Videos. *The Guardian*, 2019. március 19., <https://www.theguardian.com/world/2019/mar/19/facebook-and-youtube-defend-response-to-christchurch-videos>

⁴⁸ Nicholas VINOCUR: Facebook Changes Livestream Rules after Christchurch Attack. *Politico*, 2019. május 15., <https://www.politico.eu/article/facebook-changes-livestream-rules-after-christchurch-attack>

A platformokon az élő bejelentkezés lehetősége egyrészt felfogható úgy, mint a véleménynyilvánítás szabadságának egyik – az online térben megvalósuló – részjogosítványa, másrészt úgy, mint egy eszköz, amely hozzásegít más felhasználókat ahhoz, hogy a tájékozódáshoz való jogukat gyakorolhassák. Napjainkban már nem a hírmédia kiváltsága, hogy a fontos, közérdeklődésre számot tartó eseményekről tudósítson, sőt az események középpontjában lévő, annak szerves részét, résztvevőit képező felhasználók helyzeti előnyben vannak, ha csupán az a cél, hogy a tartalom minél gyorsabban eljusson a nyilvánossághoz. A hírportáloktól, sőt már a televízió hírműsoraitól sem idegen, hogy felhasználóktól származó audiovizuális tartalmat szerkesztenek a cikkeikbe vagy a műsoraikba.

Csupán a helyzetükből kifolyólag nem lehet, és véleményem szerint nem is szabad e felhasználókat a tradicionális hírmédia szereplőivel, újságíróival, tudósítóival azonosítani. A felhasználókat egyrészt nem kötik azok a szakmai, etikai normák, amelyek egy újságíró vagy egy hírszerkesztőt igen, a közzétett tartalomért viselt felelősség pedig teljesen máshogy alakul a tartalomszolgáltató ipar professzionális szereplői és a saját kedvtelésükből, meggyőződésükből tartalmat megosztó felhasználók esetében. Mivel a felhasználó jellemzően magánemberként van jelen a közösségi médiában, nem feltétlenül van tisztában a közvetítésben szereplők személyiségi jogainak védelmével, nem veszi figyelembe az áldozatok kegyeleti jogait, illetve nem hívja fel a figyelmet arra, ha mások nyugalma megzavaró képsorokat közvetít. A felhasználók közvetítése esetében gyakran hiányzik a látottakat kontextusba helyező, magyarázó vagy esetleg elítélő kommentár, amely a hagyományos médiában gyakorlatilag szükségszerű eleme az erőszakos cselekményekről szóló tudósításoknak.

A felhasználók tájékoztatásában a hírérték és az objektivitás elsődleges szempontok, a felhasználók általi bejelentkezések alkalmával viszont gyakran a szenzációhajász képsorok, illetve a felhasználó saját értékítéletének megfelelő cselekménysorok közvetítése dominál, ami összességében torzíthatja a közönség tagjainak lehetőségét arra, hogy tárgyilagos és tényszerű közvetítésekkel találkozzanak. Az élőben bejelentkező „civil tudósítót” értelemszerűen nem köti a kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozó követelmény sem, sőt kifejezetten szélsőséges nézeteket is megfogalmazhat. E közvetítések azonban, a hagyományos televízióban megjelenő műsorokhoz hasonlóan, hatásukat tekintve alkalmasak lehetnek arra, hogy a befogadók nézeteit befolyásolják; a Pew Research már 2015-ben beszámolt arról, hogy a felhasználók jelentős része politikai álláspontját a közösségi média alapján alakítja ki.⁴⁹ Az európai AVMS irányelvnek nem célja, hogy tartalomszabályozás révén feloldja a felhasználók információhoz jutásának szabadsága és az egyének véleménynyilvánításhoz való joga között feszülő konfliktust – e kérdések rendezése tagállami akarat függvénye.

⁴⁹ Amy MITCHELL – Jeffrey GOTTFRIED – Katerina Eva MATSA: Millennials and Political News. Social Media – the Local TV for the Next Generation? *Pew Research Center*, 2015. június 1., <https://www.journalism.org/2015/06/01/millennials-political-news>

5.1.2. A kiskorúak védelme az élőben közvetített tartalmak esetében

Vannak tartalmak, amelyek nem jogellenesek, ám tartalmazhatnak olyan elemeket, amelyek miatt ártalmasak a kiskorúak egészséges fejlődésére, bizonyos országok lakossága számára érzékeny témát jelentenek, vagy egyes csoportok sértőnek találhatják őket. E tartalmak eltávolítása nem indokolt, ugyanakkor életkori vagy területi alapú korlátozással megakadályozható, hogy bizonyos felhasználók hozzájuk férjenek. Az egyik, a videómegosztóplatform-szolgáltatók számára előírt intézkedés a 2018-as AVMS irányelvben az, hogy hozzanak létre életkor-ellenőrző rendszereket, és tegyék lehetővé a felnőtteknek szóló tartalmak külön kategóriába sorolását. Ez utóbbit értelemszerűen a tartalmakat feltöltő, illetve streamelő felhasználó tudja megtenni.

A hagyományosan feltöltött és tárolt tartalmak esetében a platformszolgáltató a felhasználói panaszok alapján a korlátozást maga is beállíthatja, korrigálva ezzel az esetleges téves felhasználói besorolást. Az élőben közvetített tartalmak esetében azonban ez a megoldás nem kivitelezhető, hiszen a moderátoroknak gyakorlatilag a tartalom közvetítésével párhuzamosan, azonnal döntést kellene hozniuk a tartalom minősítéséről. Az élőben közvetített tartalmak esetében tehát óhatatlanul előfordulhatnak kiskorúak számára káros elemek, például káromkodás, amelyek ellen a platformok vajmi keveset tudnak tenni. E körben inkább a preventív jellegű intézkedések dominálhatnak.

A Twitch elnevezésű videójáték-streamelő platform a felhasználási feltételeinek részévé tette a videók közvetítőinek megfelelő öltözetére vonatkozó előírást, amely szerint csak olyan ruházatban lehet tartalmat közvetíteni, amelyet a felhasználó „az utcára vagy egy bevásárlóközpontba is felvenne”.⁵⁰ A platform rendelkezéseit sok kritika érte, többek közt amiatt, hogy a gyakorlati alkalmazás során indokolatlanul tesz különbséget a nemek között, amikor a fedetlen felsőtesttel streamelő férfi felhasználókat nem tiltja, ugyanakkor a hölgyek esetében sem következetes, mivel a kihívó cosplay⁵¹ továbbra sem tartozik a moderált tartalmak közé.⁵² A videójátékok *live-stream*jét lehetővé tévő platformok (így a már említett Twitch vagy a YouTube Gaming) esetében alapvető problémát okozhat az erőszakos videójátékok minősítése, amelyekkel kapcsolatban az USA már most szigorúbb fellépést sürget, és amelyeket a politikai és a társadalmi diskurzusokban gyakran még a tömeggyilkosságra való hajlam kialakulásával is összefüggésbe hoznak.⁵³

Kétségtelen, hogy sok videójáték helyezi erőszakos, kegyetlen szituációba a játékost, ami a kiskorúak fejlődése szempontjából ártalmas lehet, de az ipar, önszabályozása révén, folyamatosan törekszik arra, hogy az ilyen elemeket tartalmazó játékok ne jussanak el a kiskorú felhasználókhoz. A videójátékok korhatár-besorolásának kialakult egy széles körben alkalmazott és el-

⁵⁰ <https://www.twitch.tv/p/legal/community-guidelines/sexualcontent/#nudity-and-attire>

⁵¹ A *cosplay* a *costume play* kifejezés rövidített formája, az előadó-művészet egy ága, amelyben a résztvevők különböző jelmezeket és kiegészítőket viselve próbálnak egy karaktert, ötletet, koncepciót megjeleníteni.

⁵² Mel HAWTHORNE: Examples of the Double Standards of Twitch's Rules. *Gamebyte*, 2018. március 28., <https://www.gamebyte.com/examples-double-standards-twitchs-rules>

⁵³ Kevin DRAPER: Video Games aren't Why Shootings Happen. Politicians Still Blame Them. *The New York Times*, 2019. augusztus 5., <https://www.nytimes.com/2019/08/05/sports/trump-violent-video-games-studies.html>

fogadott, önszabályozáson alapuló rendszere, a PEGI, a videómegosztókon streamelt tartalmak azonban nem feltétlenül tükrözik a játékok korhatár-besorolásának elveit. A jövőben tisztázandó kérdés lesz, hogy videójáték közvetítésekor melyik a célravezetőbb megoldás: elegendő-e az adott játék besorolásának (például PEGI) alkalmazása a feltöltött videó esetében, vagy szükség van a televíziós környezetben használt, bár országonként jelentős eltéréseket mutató „klasszikus” korhatár-besorolási rendszerek alkalmazására. Az előbbi mellett szól az az érv, hogy így globálisan egységes, felhasználókat tájékoztató rendszer hozható létre, az utóbbi mellett pedig az hozható fel, hogy a legtöbb közvetítés nem korlátozódik csupán a játékból származó bejátékos megosztására, a streamelő felhasználó narrációja, játékban tanúsított magatartása, ruházata (vagy akár annak hiánya) indokoltá teheti a tartalmak egyedi értékelését.

5.2. Rétegigényt kielégítő platformok szabályozása

Az új audiovizuális szabályozás kialakítása során az Európai Bizottság élénken igyekezett bevonnani a piaci szereplőket a folyamatba, ugyanakkor soha nem volt kétséges, hogy az új rendelkezések célja elsősorban az olyan globális szolgáltatók szabályozása, mint a Google vagy a Facebook. Miközben a világ, de legalábbis az európai közérdeklődést a „techóriások” szabályozása tartotta lázban, kevesebben gondoltak arra, hogy az új szabályrendszernek a kisebb, rétegigényt kielégítő és az úgynevezett niche platformok esetében is érvényesülnie kell. Vannak az interneten olyan videómegosztó platformok, amelyeket kimondottan sokkoló, polgárpukkasztó tartalmak számára hoztak létre (például LiveLeak, Best Gore), s léteznek, és a látogatottsági adataik alapján⁵⁴ nagy népszerűségnek örvendenek a pornográf videók megosztására létrehozott platformok (például LiveJasmin) is. Mivel az irányelv által megalkotott videómegosztófogalomnak az ilyen szolgáltatások is megfelelhetnek, a tagállamok kötelessége szabályrendszerüket úgy kialakítani, hogy eredményesen fel tudjanak lépni velük szemben is.

Megfontolandó például az, hogy a szolgáltatásukat anyagi haszonszerzés érdekében, ellenben illegitim célból nyújtó, például kimondottan jogsértő tartalmak tárolására szakosodott platformok esetében érdemes-e egyáltalán figyelmet fordítani az irányelvből eredően elfogadott intézkedések betartására. A nyíltan jogsértő vagy ártalmas tartalmaknak létrehozott platformok esetében könnyen lehet, hogy a médiajog eszközeinél szigorúbb megoldások alkalmazása a hatékony megoldás – az ilyen platformoknál a hozzáférés minél erőteljesebb korlátozása, esetleg az adott platform teljes blokkolása, feketelistára tétele a „megfelelő” védelmi intézkedés. Jelentős különbségek lehetnek az egyes tagállamok között a tekintetben, hogy a videómegosztóplatform-szolgáltatás fogalmát konstituáló elemek közül melyeket találják megvalósultnak bizonyos platformfajták esetében. Az, hogy a tájékoztatói, szórakoztatási vagy oktatási cél megvalósul-e például egy alapvetően szexuális vágykeltésre irányuló, pornográf tartalmak megosztására szakosodott szolgáltatás esetében, már tagállami értelmezés függvénye.

Az explicit, kimondottan felnőtteknek szóló tartalmak számára létrehozott videómegosztóplatform-szolgáltatások esetében bizonyos intézkedéstípusokra jóval nagyobb hangsúly

⁵⁴ <https://www.alex.com/topsites>

kerül, mint a hagyományos szolgáltatásokéban. A kiskorúak hozzáféréseinek teljes tiltását a gyermekek egészséges fizikai, szellemi, erkölcsi fejlődésének biztosítása indokolja, ez az érdek pedig kellően alátámaszthatja olyan intézkedések bevezetését, amelyek a felhasználók hozzáféréseit általában véve is bizonyos többletfeltételekhez kötik (pl. bankszámlaszám megadása). Számolni kell azzal is, hogy egyes platformoknak nem feltétlenül áll érdekükben megfelelni az irányelvnek, illetve a tagállamok által megállapított szabályoknak, főleg, ha szolgáltatásuk olyan természetű, hogy kifejezetten az irányelv által megfogalmazott hármas céllal (kiskorúak védelme, gyűlöletbeszéd visszaszorítása és bűncselekménynek minősülő tartalmak visszaszorítása) szemben azoknak a tartalmaknak biztosítanak tárhelyet, amelyek világhálón való terjedése nem kívánatos. Esetükben a tagállamok által kidolgozott fellépési lehetőségek várhatóan jóval hangsúlyosabban jelennek majd meg, mint más szolgáltatások esetében.

6. Összegzés

Az AVMS irányelv 2018-as módosítása mindenképpen előrelépésnek tekinthető, hiszen elindult afelé, hogy az egyre nagyobb jelentőséggel bíró, de korábban gyakorlatilag szabályozatlan videómegosztóplatform-szolgáltatások tevékenysége megfeleljen a közös európai standardoknak. A tanulmány elején említett platformparadoxon, amelynek lényege, hogy a globális szolgáltatás – globális (uniós) szabályozás megvalósítása érdekében mind a szolgáltatók, mind a jogalkotók a lokalizáció irányába mozduljanak el, hogy megnyerjék a célcsoportot, számos, egyelőre megválaszolatlan kérdést vet fel. A szabályozási oldalt vizsgálva megállapítható, hogy az AVMS irányelv új szabályai meglehetősen rugalmasan interpretálhatók, több területen túl széles mozgásteret biztosítanak a tagállamoknak.

A szabályok alkalmazhatósága egyrészt függ attól, hogy egységes gyakorlat alakuljon ki a szolgáltatások besorolására, hogy a meghatározott ismérvekkel bíró, több tagállamban szolgáltatást nyújtó platformok videómegosztónak minősüljenek valamennyi tagállamban. Az viszont, hogy mi minősül egy szolgáltatás „alapvető funkciójának”, rendkívül rugalmasan értelmezhető, és ez azzal járhat, hogy különböző tagállamok eltérően sorolják be ugyanazt a szolgáltatást. Az irányelvből az sem következik egyértelműen, hogy a kizárólag *live-streaming* szolgáltatást nyújtó szolgáltatókat a videómegosztó kategóriájába kell-e sorolni, ahogyan az atipikusnak mondható szolgáltatásokkal kapcsolatos intézkedések terjedelmével kapcsolatban is vannak még megválaszolatlan kérdések.

A megalkotott szabályok alkalmazhatóságának másik feltétele az, hogy az azonosított szolgáltatókat egy adott tagállam joghatósága alá lehessen rendelni az irányelvben meghatározott kapcsolóelvek alkalmazásával. Az irányelv megteremtette annak lehetőségét, hogy a nagy, tengerentúli székhellyel rendelkező platformok esetében megállapítható legyen valamely uniós ország joghatósága, azt azonban már a gyakorlat fogja eldönteni, hogy ezek a szabályok ténylegesen mennyire jelentenek hatékony igényérvényesítési lehetőséget az uniós polgárai számára.